

A kiadvány egyik legértékesebb része az a példaanyag, amellyel a szerző a nyelvtani jelenségeket illusztrálja. Modern, beszélt nyelvi, olykor életszerű szituációkba helyezett szókincssel mutatja be a nyelvtani jelenségeket. Hát még ha le is fordították volna a sok remek példamondatot! És jól fordították volna le! A fordítás ugyanis sajnos sok kívánnivalót hagy maga után. A könyv nyelvezete nehézkes, a határozott-határozatlan ragozású igealakok rendszeres felcserélése, az idegkötők helytelen használata, a rossz szóés szokatlan szórendválasztás minduntalan megakasztja az olvasást. Az említett tárgyi tévedések is bizonyára a fordítás pontatlansága miatt maradtak a könyvben. Bár a nyelvtan metanyelve a magyar, a fordító nem él(hetett?) a kontrasztivitás nyújtotta lehetőségekkel. A tárgyalt jelenségek elnevezését az egyértelműsítés céljából az alfejezetekben angol, német és francia terminussal is megadták, ám nem mindenhol helyesen (pp. 36., 61., 96., 145. stb.), nem mindenhol teljesen (pp. 32., 38., 81., 155, 190., 282., 305. stb.), helyenként rosszul (pl. ném. Präposition a névutóra; p. 167). Magyar–török vonatkozásban viszont segíti az eligazodást a török–magyar és magyar–török terminusok gyűjteménye, amelyhez tárgymutató (Index) is csatlakozik. Kritikával kell illetnünk a könyv helyesírását: rengeteg a betűlírás, a helytelen ékezethasználát. A kiadvány megjelenését alapos anyanyelvi lektorálásnak kellett volna megelőznie. A *Török nyelvtan külföldieknek* fejezetei – ahogy azt a 10 lapnyi (!) tartalomjegyzék „elrendezése” sejteti – nem egyértelműen tagoltak, nem segítik a használót az eligazodásban. Hiányoznak az előre- és visszautalások is. Hasznosak viszont a nagyobb egységeket lezáró, keretbe foglalt összefoglaló fejezetek.

A könyv, a tárgyalt jelenségeket tipográfiai jól kiemelő, egyértelmű táblázatai és hétköznapi példaanyaga révén, hibái ellenére is hasznára lehet a török nyelv tanulásában haladó szintet elért (és türelmes) magyar diáknak.

Óvári Valéria

Nemesné Kis Szilvia Névadási szokások ménésekben

Kaposvár: Dávid Oktatói és Kiadói Bt.,
2003. 127 p. + 8 színes fényképlap

„De magyar vagyok, s a magyar lóra teremt, Magyarnek teremt az isten lovat, nyeret.” Ezzel az idézettel kezdi Nemesné Kis Szilvia, kaposvári főiskolai oktató és pécsi nyelvész doktorandus a hazai könyvpiacra ritkaságnak számító kötetét. Igen, ritkaság, mivel a nyelvészet és az állattenyésztés (pontosabban a lótenyésztés) tudományát próbálja egyesíteni.

A könyvben rendkívül érdekes, izgalmas, újszerű információkra bukkanhat a laikus lovasember, a hozzáértő, profi lovas, a nyelvész, valamint a kíváncsi, tudásvágytól duzzadó civil egyaránt. Rendhagyó párosítása ez a könyv ennek az – első hallásra egymástól távol álló – két szakterületnek. De amint megismerkedik az olvasó a könyv tartalmával, világossá válik, hogy valójában mennyire nyilvánvaló és szinte alapvető ennek a két diszciplínának a kapcsolata, „összeházasítása”. (A recenzens maga a kommunikációs pályára készülő lovas.)

A könyv első részében tömören, lényegre törően és nagyon érdekes információkkal átszőve képet kapunk Magyarország „lovas történelméről” a honfoglalástól egészen napjainkig. Egy fejezet foglalkozik az ember és a ló kapcsolatával, valamint a lovak érzékszerveinek működésével, specifikumaival; végül megismerkedhetünk a könyvben szereplő lófajtákkal, a törzskönyvezés és névadás általános módszereivel.

A könyv alapvetően két ménes, a Somogysárdi és a Bábolnai névadási szokásainak bemutatására épül, valamint rövid betekintést nyerhetünk a Sütvényi ménes névválasztási szabályaiba.

A Somogysárdi ménes történetének ismertetése után a ménes 1993-tól 1998-ig terjedő időszakában nyilvántartott lovak nevét vizsgálja nyelvészeti szempontból,

különböző kategóriákra bontva, valamint az általános nyelvtani elemzésekhez szükséges módszerek szerint is. Megismerhetjük az ügető, a telivér, a félvér és a rendőrlovak névválasztásának szabályait, az anya és a csikó nevének kapcsolatát is.

A szerző széleskörű érdeklődését és mélyreható kutatási munkáját bizonyítja az is, hogy egy fejezetet a ménesbeli hivatalos, valamint a népi hagyományokon alapuló (illetve nem alapuló) névadási szokások összevetésének szentelt.

A másik nagyobb lélegzetű fejezet tárgya a Bábolnai ménes, annak története, a névválasztás tradicionális volta, és a Shagya-arab fajta kialakulása. Rendkívül részletes lónyilvántartást is találhatunk aszerint, hogy a ménesbe mikor kerültek nagyobb számban olyan arab lovak, amelyek később erősen meghatározták a Shagya-arab fajta kialakulását, fejlődését. Itt az arab nevek fordítását is megtaláljuk, ezzel egy kis arab nyelvtudást szerezve, nem utolsósorban pedig bizonyos fókig bepillanthatunk az arab kultúra egy szeletébe, és talán valamennyire megismerhetjük sajátos névadási módszereiket is.

Mellékletként, táblázatba szedve áttekinthetjük a Somogyárdi ménes 1998-as lónyilvántartását, természetesen a csikónevek megfelelő precizitással elvégzett nyelvtani elemzésével együtt.

Jó ötleteket kaphat itt az a lovas ember, akinek gondot jelent csikója, illetve lova elnevezése, de azt is megtudhatjuk, hogyan törzskönyvezik hazánkban a lovakat, s melyek a központilag meghatározott névadási szabályok, illetve hogyan is épül föl egy ménes.

Ajánlom tehát ezt a kötetet mindazoknak, akik érdeklődnek a lovak, illetve a nyelvészet tudománya iránt, bármilyen megközelítésben, nyitottak, kíváncsiak minden újszerű dologra, de azoknak is sokat nyújthat, akik egy érdekes, könnyű, ugyanakkor hasznos olvasmányra vágnak.

Püspöki Borka

Ádám Péter

Francia–magyar kulturális szótár

Corvina: Budapest, 2004. 256 p.

Akár elemi szinten tanítunk idegen nyelvet, akár haladókkal olvastatunk különböző szövegeket, tapasztalhatjuk, hogy mit jelent megérteni néha egészen egyszerű mondatokat is a diákjainkkal, hallgatóinkkal, s akkor még nem is beszélünk egész művek megértéséről és megszerzettségéről. Idővel sokunkban alakul ki az a meggyőződés, hogy egy nyelvet csak az általa hordozott civilizációval és kultúrával együtt lehet és kell tanítani, a civilizáció, a kultúra számos jelenségét viszont csak szemantikai és fogalmi tisztázás után lehet igazán megérteni. A szótárak ritkán segítenek ebben, s kérdés, hogy a kultúraspecifikus jelentések, konnotációk megadását (pl. „tanya”, „lecsó”) el lehet-e várni egy kétnyelvű kézisótártól, s ha igen, akkor milyen mértékben. Az a véleményem, hogy a definíció, a körülírás vagy glossza (tkp. egyfajta azonosítás) mint szintagma szintjén, valamint a tanulószótárak ún. infó-blokkokban elhelyezett mondatainak a szintjén meg kell jelenniük enciklopédikus adatoknak egy kétnyelvű szótárban, de hosszabb értelmezést vagy elemzést igénylő, szöveg (tkp. kifejtés) szinten mozgó eljárások már más szó-tári műfajt igényelnek.

Végül is a „szótár” szónak van egy szűk lexikográfiai értelemben vett és egy általános, „lexikon” értelemben vett jelentése, illetve használata. Ez utóbbi egyre jobban terjed, elég, ha a különböző kulturális, civilizációs szótárakra vagy egyes szakterületek többé-kevésbé teljes, enciklopédikus igényű bemutatására gondolunk. Ezt az új szó-tári műfajt – tehát a hosszabb kifejtéseket, sőt olykor kifejezetten esszéisztikus elemzéseket tartalmazó műfajt – nálunk Bart István honosította meg – rá Ádám Péter is hivatkozik *Francia–magyar kulturális szótárának* a „Bevezető”-jében.

Ádám Péter, előzményeinek ellenére min-